

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU20

Ändring av sammansättningen av Skolväsendets överklagandenämnd

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i skollagen.

Den lagändring riksdagen tillstyrker handlar om sammansättningen av ledamöter i Skolväsendets överklagandenämnd och innebär att det ska finnas möjlighet att vid behov utse två ersättare för ordföranden i stället för en. Dessutom ändras benämningen ersättare för ordföranden till vice ordförande för att följa myndighetsförordningens terminologi.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:74 Ändring av sammansättningen av Skolväsendets överklagandenämnd.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Regeringens lagförslag	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:74.

Stockholm den 16 maj 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Pia Nilsson (S), Maria Stockhaus (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Christensson (C), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Gustav Fridolin (MP) och Mats Persson (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2018/19:74 Ändring av sammansättningen av Skolväsendets överklagandenämnd. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Promemorian Ändring av en bestämmelse i skollagen om sammansättningen av Skolväsendets överklagandenämnd (U2018/04402/GV) har utarbetats inom Utbildningsdepartementet. Promemorian innehåller förslag till en lagändring som gör det möjligt att utse två vice ordförande i stället för nuvarande en i nämnden. Promemorians lagförslag överensstämmer med propositionens. Promemorian har remissbehandlats (U2018/04402/GV).

Lagrådet

Lagförslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring av bestämmelsen i skollagen (2010:800) om sammansättningen av ledamöter i Skolväsendets överklagandenämnd (27 kap. 2 § skollagen). Ändringen innebär att det ska finnas möjlighet att vid behov utse två ersättare för ordföranden i stället för en. Vidare ändras benämningen ersättare för ordföranden till vice ordförande för att följa myndighetsförordningens (2017:515) terminologi. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om sammansättningen av ledamöter i Skolväsendets överklagandenämnd. Lagförslaget innebär att det ska finnas möjlighet att vid behov utse två ersättare för ordföranden i stället för en i Skolväsendets överklagandenämnd. Dessutom ändras benämningen ersättare för ordföranden till vice ordförande för att följa myndighetsförordningens terminologi.

Propositionen

Bakgrund och nuvarande reglering

Skolväsendets överklagandenämnd inrättades 1991 för att tillgodose behovet av en instans som kunde överpröva vissa beslut av skolhuvudmännen som bedömdes vara särskilt viktiga för enskilda elever.

Genom den nuvarande skollagen (2010:800) infördes flera nya möjligheter att överklaga till Skolväsendets överklagandenämnd. Sedan dess och i takt med att möjligheten att överklaga har blivit alltmer känd har antalet ärenden ökat kontinuerligt. Antalet inkomna ärenden fördubblades mellan 2017 och 2018 (648 ärenden 2017 jämfört med 1 211 ärenden 2018). Sammantaget har antalet ärenden fyrfaldigats sedan 2011.

Skolväsendets överklagandenämnd har sedan den inrättades varit en nämndmyndighet. En sådan myndighet leds av nämnden (2 § myndighetsförordningen [2007:515]).

Grundläggande bestämmelser om Skolväsendets överklagandenämnd finns i 27 kap. skollagen, bl.a. bestämmelser om nämndens sammansättning (2 §). Nämnden prövar överklaganden av vissa beslut på skolväsendets område enligt bestämmelserna i 28 kap. 12–17 §§ skollagen. Det gäller exempelvis beslut av kommunala och enskilda huvudmän, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen och rektorer om bl.a. mottagande eller placering av elever i en viss skola eller skolform.

Enligt nuvarande bestämmelser ska nämnden bestå av en ordförande och fem andra ledamöter, av vilka en ska vara ersättare för ordföranden. Ordföranden och ersättaren för ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska ha särskild sakkunskap både vad gäller barns och elevers förhållanden och behov och vad gäller skolverksamheten i övrigt. Det ska finnas högst två ersättare för de övriga ledamöterna. Ledamöterna i nämnden och deras ersättare utses av regeringen för en period om minst tre år (27 kap. 1–3 §§ skollagen).

Närmare bestämmelser om nämnden finns i förordningen (2007:948) med instruktion för Skolväsendets överklagandenämnd. Av 7 § instruktionen framgår att nämnden i arbetsordningen får meddela föreskrifter om att ordföranden eller vice ordföranden får avgöra vissa ärenden. Det gäller ärenden om överklaganden som är av sådant slag att nämndens vägledande avgöranden kan tillämpas eller som annars är av det slaget att de inte behöver avgöras av nämnden.

Av statistiken framgår att en övervägande majoritet av besluten fattas som ordförandebeslut, dvs. beslut som nämnden med stöd av bestämmelsen i 7 § instruktionen har delegerat till ordföranden eller vice ordföranden. Under 2017 och 2018 var 82 respektive 89 procent av besluten ordförandebeslut.

Skolväsendets överklagandenämnd ska vid behov kunna förstärkas med ytterligare en vice ordförande

Antalet ärenden har ökat kraftigt sedan den nuvarande skollagen trädde i kraft 2010. För att möta den ökade ärendemängden bör det enligt regeringen finnas möjlighet att vid behov, inom myndighetens ekonomiska ramar, utse två vice ordförande. Ändringen är nödvändig för att det ska kunna säkerställas att nämnden även fortsättningsvis har förutsättningar att hålla rimliga handläggningstider och upprätthålla kvaliteten i handläggningen. Om det behövs med hänsyn till en förväntad ärendetillströmning, ska alltså nämnden kunna förstärkas med ytterligare en vice ordförande. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen i skollagen ändras så att en eller två vice ordförande ska kunna utses i nämnden. Nämnden ska således bestå av en ordförande, en eller två vice ordförande och fyra andra ledamöter.

I dag används i skollagen benämningen ersättare för ordföranden. Regeringen föreslår att nämnda funktion i stället ska benämnas vice ordförande, vilket är den term som används i myndighetsförordningen (14 §). Regeringen avser att ändra förordningen med instruktion för Skolväsendets överklagandenämnd som en följd av att antalet vice ordförande ska kunna utökas. Regeringen kommer efter genomförda ändringar att ha möjlighet att, när det behövs, utse ytterligare en vice ordförande i nämnden.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringen bör enligt regeringen träda i kraft så snart som möjligt och föreslås därför träda i kraft den 1 juli 2019. Enligt regeringens bedömning finns det inte behov av några övergångsbestämmelser.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av att antalet ärenden i Skolväsendets överklagandenämnd har ökat anser utskottet i likhet med regeringen att det finns behov av att möjliggöra en förstärkning av nämndens organisation. Utskottet tillstyrker propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:74 Ändring av sammansättningen av Skolväsendets överklagandenämnd:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 2 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

2 §

Nämnden ska bestå av en ordförande och *fem* andra ledamöter, *av vilka en ska vara ersättare för ordföranden*. Ordföranden och *ersättaren för ordföranden* ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska ha särskild sakkunskap både *vad gäller* barns och elevers förhållanden och behov och *vad gäller* skolverksamheten i övrigt.

Det ska finnas högst två ersättare för de övriga ledamöterna.

Nämnden ska bestå av en ordförande, *en eller två vice ordförande* och *fyra* andra ledamöter. Ordföranden och *vice ordförandena* ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska ha särskild sakkunskap både *om* barns och elevers förhållanden och behov och *om* skolverksamheten i övrigt. Det ska finnas högst två ersättare för de övriga ledamöterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.